

---

**Aarde**

---

**Opgave 3 – Fjorden in Noorwegen**

---

*Bestudeer de bronnen 1 en 2 die bij deze opgave horen.*

*Gebruik de atlas.*

Noorwegen ligt vrijwel helemaal in het Scandinavisch Hoogland. Dit is een oud gebergte. In dit gebergte vindt minder afbraak door stromend water plaats dan in jonge gebergten als de Alpen, de Himalaya en de Andes.

1p **10** Noteer de atlaskaart waarop je dit kunt aflezen.

2p **11** Leg uit dat er in een oud gebergte als het Scandinavisch Hoogland minder afbraak door stromend water plaatsvindt dan in jonge gebergten als de Alpen, de Himalaya en de Andes.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

*Gebruik de atlas.*

Aan de kust van Noorwegen komt volgens de klimaatindeling van Köppen een ander hoofdklimaat voor dan in Midden- en Noord-Zweden.

2p **12** Leg uit dat aan de kust van Noorwegen een ander hoofdklimaat voorkomt. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

*Gebruik de bronnen 1 en 2.*

Noorwegen heeft een grillige kustlijn (zie bron 2). Deze fjordenkust is ontstaan in het pleistoceen en het holoceen.

2p **13** Beschrijf de wijze waarop fjordenkusten zoals in Noorwegen zijn ontstaan. Betrek in je antwoord de tijdvakken pleistoceen en holoceen.

*Gebruik bron 2.*

Het water in het Fjaerlandsfjord is in de winter helder, maar in de zomer niet. Dan is het ondoorzichtig of troebel.

2p **14** Beschrijf met behulp van bron 2 de wijze waarop het water in het fjord in de zomer ondoorzichtig of troebel wordt.

---

**Aarde**

---

**Opgave 3 – Fjorden in Noorwegen**

---

bron 1

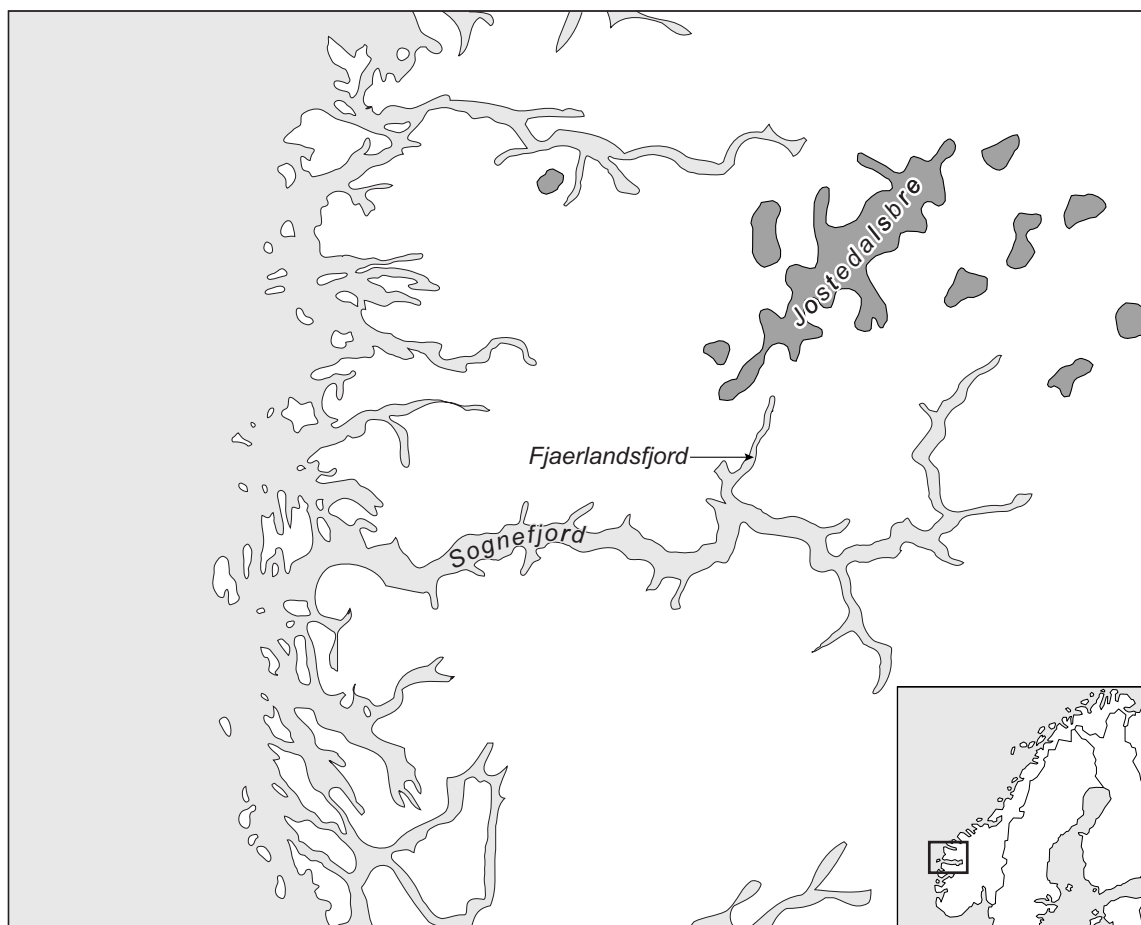
**Het Fjaerlandsfjord, een zijarm van het Sognefjord**




*bron: <http://mein.salzburg.com>*

bron 2

Deel van de Noorse fjordenkust



Legenda:

 ijskap met gletsjers

De Jostedalsgletsjer is de grootste ijskap van het Europese vasteland. De gletsjers aan de rand van deze ijskap transporteren jaarlijks grote hoeveelheden verweringspuin richting de Atlantische Oceaan.

vrij naar: *De Grote Bosatlas, 54e druk*

---

**Opgave 4 – De Donau en de Eufraat**

---

*Bestudeer bron 1 die bij deze opgave hoort.*

*Gebruik bron 1 en de atlas.*

Bij de letters a tot en met d in bron 1 horen, in willekeurige volgorde, de volgende waarden:

- 1.078 m
- 1.750 m<sup>3</sup>/s
- 3.520 m
- 6.500 m<sup>3</sup>/s

- 2p **15** Noteer de letters a tot en met d op je antwoordblad.  
Schrijf achter elke letter de juiste waarde.

*Gebruik atlaskaart 98-99.*

Passau ligt aan de Donau op de grens van Duitsland en Oostenrijk. Stroomopwaarts van Passau heeft de Donau alleen in de winter een afvoerpiek. Bij Passau verandert het verloop van de afvoer. De Donau heeft stroomafwaarts van die stad twee afvoerpieken: één in de winter en één in het voorjaar.

- 3p **16** Geef aan
- waardoor bij Passau het verloop van de afvoer van de Donau verandert;
  - op welke wijze de afvoerpiek in de winter ontstaat;
  - op welke wijze de afvoerpiek in het voorjaar stroomafwaarts van Passau ontstaat.

In het rivierstelsel van de Eufraat zijn meer stuwdammen aangelegd dan in dat van de Donau.

- 2p **17** Beschrijf de wijze waarop de aanleg van stuwdammen de sedimentatie in het mondingsgebied beïnvloedt.

---

**Opgave 4 – De Donau en de Eufraat**

---

bron 1

**Kenmerken van de Donau en de Eufraat**

De Donau en de Eufraat zijn twee grote rivieren, elk in een andere landschapszone. De Donau ontspringt in Duitsland in het Zwarte Woud en mondt uit in de Zwarte Zee. De Eufraat ontspringt in het oosten van Turkije. Vlak voordat de Eufraat de zee bereikt, vloeit deze rivier samen met de Tigris. Het water van beide rivieren mondt daarna uit in de Perzische Golf.

	<b>Donau</b>	<b>Eufraat</b>
lengte van bron tot monding	2.829 km	2.735 km
oppervlakte stroomgebied	817.000 km <sup>2</sup>	765.813 km <sup>2</sup> *
verval tussen bron en monding	a	b
gemiddelde debiet bij monding	c	d**

\* oppervlakte van het stroomgebied van de Eufraat en de Tigris samen

\*\* gemiddelde debiet van de Eufraat en de Tigris samen bij de monding

*bron: Cito*